

Fylkesmannen i Oppland

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres referanse 201607031-3
Vår referanse 2017/557-2 561 GTH
Saksbehandler Gaute Thomassen, tlf. 61 26 60 60

Dato 17.02.2017

Høringssvar - Midlertidig manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk

Konklusjon

Fylkesmannen ber NVE ta kravene fremmet i 2008 om omgjøring av konsesjonen for Hunderfossen kraftverk til behandling. Vi vurderer Opplandskrafts forslag til midlertidig manøvreringsreglement som et godt forslag til framtidig manøvreringsreglement. Fylkesmannen vil fortsette oppfølging av vårt pålegg til Opplandskraft om å sikre trygg opp og nedvandring av aure forbi dammen.

Bakgrunn

NVE har sendt et høringsbrev datert 20.01.2017 hvor de ber om innspill til Opplandskraft DA sin søknad om tillatelse til midlertidig endring av manøvreringsreglementet for Hunderfossen kraftverk.

Dagens manøvreringsreglement ble gitt som et foreløpig reglement i brev fra Industridepartementet datert 5.11.1965 og med virkning inntil videre. Reglementet beskriver ulike størrelser på minstevannslipp forbi kraftverket i Hunderfossen til forskjellige tider på året. Enkelte av disse vannføringene foreslås endret i søknaden fra Opplandskraft. Det gjeldende reglementet og foreslåtte endringer i søknaden fra Opplandskraft er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1: Oppsummering av hva omsøkt nytt reglement innebærer av endringer sammenlignet med det gjeldende. Endringer fra gjeldende reglement er markert med gråskravur og uthevet skrift

Tidsperiode	Minstevannføring (m ³ /s)	
	Gjeldende reglement	Omsøkt reglement
1.7. – 15.7.	15	15
16.7 – 1.9.	20	20
2.9. – 10.9.	15	15
11.9. – 20.9.	10	10
21.9. – 30.9.	5	7
1.10. – 5.11.	1,8	7
6.11. – 14.6.	1,8	5
15.6. – 30.6.	1,8	7

Det omsøkte reglementet inneholder også langt mer utfyllende detaljer om rutineene rundt vannslippet. I det gjeldende reglementet står det bare at reduksjon i vannføring skal skje suksessivt. I det omsøkte reglementet kan vannslipperutiner deles i tre kategorier:

Lukemanøvrering

- Isluka: Når vannføringen ved Losna overstiger 150 m³/s under vårmeltingen, skal minstevannføringen på 5 m³/s begynne å slippes over isluka. Vannslippet over isluka økes til minst 20 m³/s når flomvannføring gjør dette mulig. Etter at minstevannføringen begynner å slippes over isluka, skal det bestrebes å slippe så mye som mulig av minstevannføringen over isluka videre fram til 30.11.
- Når det går vann forbi utover vannslippet i isluka og fisketrappa, skal det prioriteres å bruke flomluke 4 og deretter flomluke 3, dersom ikke spesielle grunner eller ny kunnskap tilsier noe annet.

Lokkeflommer

- Hvis det i perioden 15.8 – 10.9 ikke har vært naturlige vannføringstopper slik at minst 60 m³/s har gått over dammen over en periode på minst to døgn, skal det slippes en lokkeflom på 60 m³/s over ett døgn innen 20.9. Opptrapping skal skje gradvis med 20 m³/s per time, og nedtrapping med 10 m³/s per time.
- I perioden 10.10-25.10 skal det slippes 20 m³/s over isluka i minst to døgn.
- I perioden 5.5-15.5 skal det slippes 20 m³/s over isluka i minst to døgn.

Vannføringsendringer

- Vannføringsendringer skal så langt det er mulig foregå gradvis med inntil 10 m³/s per time.

Det foreslåtte reglementet er omsøkt som en midlertidig endring av manøvreringsreglementet for en varighet på fem år.

Mjøsa felles fiskeforening og AL Lågen fiskeelv har begge fremmet krav om at konsesjonen for Hunderfossen skulle kalles inn til omgjøring for å få nye vilkår, inkludert nytt manøvreringsreglement. Kravene ble oversendt i brev av 05.02.08 og 14.11.08 fra henholdsvis Mjøsa felles fiskeforening og AL Lågen fiskeelv. Fylkesmannen i Oppland støttet i brev av 03.04.2009 dette kravet. Endring av manøvreringsreglement er et sentralt element i kravet, men kravet omfatter også innføring av nye standardvilkår for naturforvaltning med blant annet hjemmel for å pålegge biotoptiltak.

I godkjent vannforvaltningsplan for vannregion Glomma er tiltak som krever endret konsesjon prioritert for Lågen på strekningen Hunderfossen til Hølsauget med måloppnåelse innen 2027.

Tabell 2: Feltparametere for Gudbrandsdalslågen ved Hunderfossen (generert ved hjelp av NVEs verktøy NEVINA)

Parameter	
Middelvannføring	248,29 m³/s
Alminnelig lavvannføring	51,73 m³/s
5-persentil (1.5.-30.9.)	250,59 m³/s
5-persentil (1.10.-30.4.)	43,68 m³/s
Nedbørfeltets areal	11 495 km²

Fylkesmannen ser slik på saken

Fylkesmannen vil berømme Opplandskraft for at de nå selv tar initiativ og foreslår en endring av manøvreringsreglementet i retning av økt minstevannføring. Vi mener det er en riktig vurdering med bakgrunn i den nasjonalt verdifulle fiskestammen som berøres av utbyggingen og den lave minstevannføringen som følger av dagens konsesjonsvilkår. Vi vurderer det omsøkte midlertidige manøvreringsreglementet som velfundert og ser det som et godt utgangspunkt for et nytt manøvreringsreglement for Hunderfossen kraftverk. Det økte vannslippet som følger av den foreslåtte endringen vil medføre tap i kraftproduksjonen, men selv med den foreslåtte økningen vil minstevannslippet forbi Hunderfossen være lavt i forhold til vassdragets lavvannføring (se tabell 1 og 2), og krafttapet følgelig beskjedent sett i forhold til produksjonen ved kraftverket. Vi vurderer den

forventede nytteverdien av det økte vannslippet for den nasjonalt verdifulle Hunderauren som vesentlig større enn ulempene ved produksjonstapet. Vi har ingen innvendinger mot at kraftverket manøvreres etter det foreslåtte reglementet med umiddelbar virkning.

Vi vil imidlertid sterkt frarå at NVE stiller behandlingen av kravet om omgjøring av konsesjonsvilkårene i bero i påvente av resultatene fra en 5 års midlertidig manøvreringsendring. Hunderauren har et langt livsløp, og det er ikke realistisk å forvente at effekter av endret manøvrering på bestanden vil kunne dokumenteres i løpet av en 5-års periode. Alder ved kjønnsmodning for Hunderauren er 7 – 8 år, og vi vurderer det som vanskelig å få pålitelige data før fisk som er rekruttert etter endret manøvrering når gytemoden alder. Dersom man gir midlertidig tillatelse som skissert, vil manøvreringen etter endt 5-års periode igjen kunne utøves etter dagens reglement fram til et eventuelt vedtak om omgjøring er fattet. Slike saker har vist seg ofte å ta svært lang tid. Vi vil derfor sterkt oppfordre til at behandlingen av kravet om omgjøring etter vannressurslovens § 28 startes opp snarest. Opplandskrafts forslag til midlertidig manøvreringsreglement vil være et godt utgangspunkt for nytt manøvreringsreglement ved en omgjøring. Dersom det senere skulle vise seg at manøvreringsreglementet bør justeres noe, kan utbygger søke om endringer slik det nå er gjort for manøvreringen av Tesse-reguleringen, kort tid etter gjennomført vilkårsrevisjon. Eventuelt kan det nye reglementet vedtas som et prøvereglement for en periode. Ved en omgjøring vil også andre vilkår, bla innføring av standard naturforvaltningsvilkår, tas inn. Vi ser klare behov for det.

Fylkesmannen har 10.06.2014 pålagt Opplandskraft å utrede og å gjennomføre tiltak for å sikre trygg opp- og nedvandring av aure forbi Hunderfossen kraftverk. Pålegget er ikke påklaget og følgelig akseptert av Opplandskraft, som også har startet utredningsarbeidet og gjennomført noen tiltak. Frist for utredning av tiltak for å unngå at fisk nedvandrer via kraftverksturbinen var opprinnelig satt til 01.09.2015. Gjennomføringen har dessverre blitt forsinket pga. forsinkelser i utredningsarbeidet. NVE skriver i sitt brev av 20.01.2017 at pålegget fra Fylkesmannen i Oppland bør sees i sammenheng med en ev. endring i manøvreringsreglementet til kraftverket da gode løsninger knyttet til opp- og nedvandring trolig ikke kan løses uten en endring i vannslippet forbi kraftverket. Vi stiller oss bak dette, men vil også påpeke at Opplandskrafts utredningsarbeid har slått fast at endret manøvrering ikke er tilstrekkelig for å løse nedvandningsproblematikken. Det er av den grunn startet opp et arbeid med å utrede andre tiltak. Fylkesmannen ser det som viktig at det arbeides videre for å få gjennomført tiltakene så snart som mulig. Vi mener det er riktig at arbeidet med å få på plass tiltak for å sikre at nedvandring skjer gjennom damluker og ikke gjennom kraftverksturbinen fortsetter parallelt med oppfølging av et ev. endret manøvreringsreglement. Vi vil derfor ikke stille pålegget i bero.

Oppsummering

Fylkesmannen mener NVE må starte behandlingen av kravene om omgjøring av konsesjonen for Hunderfossen kraftverk, slik at det blant annet blir fastsatt nytt manøvreringsreglement og innført moderne standardvilkår for naturforvaltning. Opplandskraft sitt forslag til nytt manøvreringsreglement vil være et godt utgangspunkt for et framtidig manøvreringsreglement.

Fylkesmannen ønsker videre å signalisere at vi vil fortsette oppfølgingen av det gjeldende pålegget som ble gitt Opplandskraft for å sikre opp- og nedvandring forbi dammen på Hunderfossen.

Med hilsen

Sigurd Tremoen

Ola Hegge
fung. avdelingsdirektør

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:

Øyer kommune	Kongsvegen 325	2636	Øyer
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	Lillehammer
Lillehammer kommune	Postboks 986	2626	Lillehammer
AL Lågen fiskeelv v/Svein Løken	Vestsidevegen 6	2636	Øyer
Mjøsa Strandeierforening v/Jørgen Erik Galtestad	Hanssveavegen 40	2836	Biri
Gudbrandsdal sportsfiskeforening v/Per Ragnar Seeberg	Preståkervegen 25 B	2656	Follebu
Mjøsa felles fiskeforening v/Stig Ove Gjelseth	Kongsvegen 1515	2635	Tretten